

Vermiste personen

‘Iedereen heeft een vangnet, maar wij niet’

Wat als je op vakantie gaat, je man een duik neemt in een Italiaans meer en niet meer terugkeert? Hij is vermist, hoogstwaarschijnlijk overleden. Nabestaanden blijven achter met een boel sores, want de hypotheekaflossing gaat vaak door en je krijgt meestal geen nabestaandenpensioen. Wat kan een notaris doen?

TEKST Jessica Hendriks | BEELD Jessica Hendriks

De noodzaak van een levenstestament wordt steeds vaker gezien. Het aantal levenstestamenten en volmachten dat wordt gepasseerd, blijft toenemen. Samen zijn ze goed voor 27.500 akten in het tweede kwartaal van dit jaar tegenover 23.000 in het tweede kwartaal van 2015. Toch wordt het levenstestament vaak nog gezien als iets voor ouderen. Notaris Marjolein Gerrits-van der Aa van Gerrits & Van Gulick Notarissen heeft zich sinds 2002 verdiept in het dossier ‘vermissing’ en ziet het levenstestament als uitgelezen kans om van tevoren een en ander te regelen. ‘Niet alleen voor oudere mensen is het verstandig om alvast zelf een gevolmachtigde aan te wijzen. Ook jonge mensen kan iets overkomen. Een ernstig ongeluk, herseninfarct of dus een vermissing.’ Gerrits-van der Aa heeft de overheid hier inmiddels op gewezen. ‘Als je als militair op uitzending gaat, krijg je een heel boekwerk aan informatie mee. Hierin staan zaken die je geregeld moet hebben. Want stel dat je

niet meer terugkomt. Dit zou ook moeten als je bijvoorbeeld een wereldreis gaat maken.’

VANGNET

Een vermissing komt niet vaak voor. Per dag verdwijnen er gemiddeld twee personen uit Nederland voor langere tijd. Uit cijfers van Bureau Beke blijkt dat er jaarlijks zo’n vijftien personen bijkomen die onvindbaar blijven. Het overkwam Karin de Koker in 2009. Haar man Rob is na een duik in het Gardameer nooit meer gevonden. Wat er toen op haar afkwam, is onbeschrijfelijk. ‘Ik liep tegen allerlei muren op. De hypotheekaflossing gaat door, je krijgt geen nabestaandenpensioen en de zorgverzekering van de vermiste persoon moet je ook blijven betalen. Maar ondertussen valt het inkomen van je partner wel weg. Het heeft mij in totaal meer dan 15.000 euro gekost. Wat als ik geen vrienden en familie had gehad die bij konden springen?’ Ze vult aan: ‘Als je je baan kwijtraakt of arbeidsongeschikt raakt, wordt er van alles geregeld. Iedereen heeft een vangnet, maar wij hadden dat niet.’

GEEN WETTELIJKE STATUS

Er is een wettelijke regeling (titel 18 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek) die betrekking heeft op personen die afwezig of vermist zijn of van wie het overlijden wel zeker is, maar van wie het lichaam niet wordt gevonden. ‘Om de rechtsorde te bewaken, zijn regelingen getroffen om ervoor te zorgen dat achterblijvers toch door kunnen blijven gaan en de belangen van de vermiste persoon kunnen behartigen’, legt Gerrits-van der Aa uit. Zo is het mogelijk een bewindvoerder aan te wijzen bij afwezigheid of vermissing. ‘Een vermist persoon heeft geen status in de wet. Je leeft of je bent dood. De akte van overlijden kun je niet zomaar krijgen, omdat iemand niet onmiddellijk dood kan worden verklaard. Mensen kunnen naar de rechtbank om een verklaring van vermoedelijk overlijden te laten uitspreken. De termijnen daarvoor zijn in 2002 een beetje versoepeld. Het is nu vijf jaar of één jaar als het heel aannemelijk is dat iemand dood is.’ Als voorbeeld noemt de notaris Lisanne en Kris die in 2014 in Panama verdwenen. ‘Op een gegeven moment zijn er lichaamsresten aangetroffen. Dan kun je er in veel gevallen wel van uitgaan dat ze zijn overleden. Er is ook een dame die in Indonesië bij een bootongeluk vermist is geraakt. Ze kan levend uit het water zijn gekomen, maar er is ook

‘Als militair krijg je een boekwerk aan informatie, als reiziger niet’

Notaris Marjolein
Gerrits-van der Aa

een grote kans dat dat niet is gebeurd. Je kunt dus niet zomaar die verklaring van vermoedelijk overlijden vragen.’

NOTARIËLE KENNIS

Vijf jaar is voor achterblijvers erg lang. ‘In zo’n situatie is bewind de enige manier om de belangen van een vermist persoon te behartigen, als diegene niet zelf de zaken vooraf goed heeft geregeld’, aldus Gerrits-van der Aa. ‘En daar kun je als notaris een achterblijver ook het best meteen op wijzen.’ Karin de Koker heeft ook een bewind over het vermogen van haar man aangevraagd. Dit moest via de rechtbank en duurde even. Als er een levenstestament was geweest, had deze stap niet gehoeven. ‘Onder bewind staan, is geen pretje. De manier waarop instanties mij aanspreken, is niet normaal. “U hoort niet

te bellen. Uw man is toch niet voor niks onder bewind gesteld.” Dat wil ik helemaal niet horen in zo’n situatie’, zegt De Koker. Ook zij ging naar de notaris. ‘Ik wou zo snel mogelijk een testament maken. Stel dat er ook iets met mij zou gebeuren, dan moeten mijn wensen goed op papier staan. De notaris was de eerste die met mij meedacht. Zo’n verademing!’ Ook al is er officieel geen taak weggelegd voor de notaris in het geval van een langdurige vermissing. Hij of zij kan volgens Gerrits-van der Aa wel degelijk juridische kennis aanboren om iemand te helpen. ‘Achterblijvers hebben wel degelijk rechten. Het ontslag van een vermist persoon hoef je bijvoorbeeld niet zomaar te accepteren. Een bewindvoerder mag het ontslag aanvechten. Deze kennis heeft het notariaat wel, achterblijvers niet. Waarom zouden we hen er niet mee helpen?’

COULANTER

De Koker kon na een jaar een overlijdensverklaring aanvragen. Er is een bewindvoerder aangewezen. Vervolgens duurde het nog maanden voordat alles was afgewikkeld. Sindsdien zet zij zich in voor lotgenoten. Met als belangrijk resultaat het bericht dat eind juni in de krant stond: banken gaan er samen met Slachtofferhulp Nederland voor zorgen dat achterblijvers van vermiste

personen sneller worden geholpen. Daarover zijn afspraken gemaakt. Hoog tijd volgens Karin de Koker. Banken kunnen nu te hulp schieten door het instellen van een tijdelijke stop op de hypotheekaflossing. De verzekeraars hebben al eerder laten weten coulanter te zijn. Zo kunnen zij bijvoorbeeld besluiten de premiebetaling tijdelijk op te schorten.

UITTREKSEL REGISTER VERMISTEN

Ook in de politiek wordt over het onderwerp gesproken. De SP heeft er in 2013 al aandacht voor gevraagd. Naar aanleiding van een onderzoek is er in 2015 een lijst met vermiste personen gekomen. Een lijst die goed wordt bijgehouden. ‘Er gaan stemmen op voor een uittreksel uit dat register, waardoor je bij sommige instanties toch zaken los kunt krijgen, een gedeelte van de levensverzekering bijvoorbeeld’, legt Gerrits-van der Aa uit. ‘Minister Van der Steur heeft gezegd de wettelijke regeling niet te willen versoepelen. Daarvoor is het te fraudegevoelig. Er zal dus ook geen aparte status in de wet voor vermiste personen komen. Wel moeten instanties protocollen opstellen en casemanagers aanwijzen.’ De Koker: ‘Dat is al een hele vooruitgang. Uiteindelijk heb ik excuses gehad van maar één verzekeraar. Die zei: “Dat hebben wij niet goed gedaan.” Ongelooflijk toch?’ ■